

Приложение №2.

Раздел „Лечебни растения“

СЪДЪРЖАНИЕ

СЪДЪРЖАНИЕ.....	2
I. Въведение.....	3
II. Описание на местоположението на естествените находища на лечебните растения, условията в местообитанията, количеството и състоянието на ресурсите на територията на община Мездра	3
III. Анализ на дейностите за опазване на екосистемите и ресурсите от лечебни растения, за осигуряване на устойчивото им ползване.....	19
IV. Приоритетни мерки за опазване на ресурсите и разнообразието на лечебните растения, включително на редки или застрашени от изчезване видове.....	23
V. Избор и регламент на територии, които не са защитени, но изискват подходящо управление с цел устойчиво ползване на лечебните растения в тях	24
VI. Предложения за разработване на местни нормативни актове за начините на земеползване съобразно изискванията на нормативните актове и плановите документи от по-висока степен.....	24

I. Въведение

Във връзка с изискванията на чл. 50, т. 3 от Закона за лечебните растения (ЗЛР, ДВ бр. 29/2000 г. изм. ДВ бр. 98/2014 г.) и Наредба №2 от 20.01.2004 г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения (ДВ, бр. 14 от 20.02.2004 г.) към Общинската програма за опазване на околната среда на Община Мездра за периода 2016-2020 г. е разработен настоящия Раздел „Лечебни растения“.

С раздела „Лечебни растения“ към Общинската програма по опазване на околната среда се цели да се постигне ефективно използване на лечебните растения, опазване на естествените им находища, предотвратяване изчезването на отделни видове и свързаните с тях компоненти на околната среда, с цел задоволяване потребностите от лечебни растения на населението.

Разделът включва информация за видовете лечебни растения, местообитанието им, разпространението им, режимът на тяхното ползване, прогнозните количества суровина, морфологичните части, предмет на събиране, на които може да разчита местната икономика. Разделът представя и информация за необходимите мерки за опазване на лечебните растения и техните местообитания и находища.

II. Описание на местоположението на естествените находища на лечебните растения, условията в местообитанията, количеството и състоянието на ресурсите на територията на община Мездра

Находищата на лечебни растения на територията на общината са предимно на петна, някои се срещат по единично и се използват най-вече за лични нужди. На *Таблица 1.* е представена основна информация относно лечебните растения, разпространени на територията на община Мездра:

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2016-2020 Г.

Таблица 1. Раздел „Лечебни растения“ към Общинската програма за опазване на околната среда на община Мездра за периода 2016-2020 г.

№	Вид	Местообитание	Разпространение	Статут на вида	Допустимо ползване	Прогнозни количества, кг.	Допустимо количество съгл. чл. 5 от Наредба №2, кг. (%)	Период на възстановяване съгл. чл. 6 от Наредба №2, години	Мерки за опазване
Дървесни лечебни растения									
1	Бяла върба <i>Salix alba</i>	По поречията на реки и потоци (Искърско дефиле)	По единично	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	кора – 5 000 кг.	3 500 кг. (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и средства на недопускащи увреждане на находищата
2	Дребнолистна липа <i>Tilia cordata</i>	Сенчести и умерено-влажни места из смесени широколистни гори и пътища (Местност „Стола“, местност „Венеца“ над с. Цаконица)	По единично	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	цвят – 25 020 кг.	17 514 кг. (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и средства на недопускащи увреждане на находищата
3	Едрolistна липа <i>Tilia platyphyllos</i>	Из паркове, покрай улици и пътища	По единично	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	цвят	70%	Не е необходим	Добиване по методи и средства на недопускащи увреждане на находищата
4	Конски кестен <i>Aesculus</i>	Гори, паркове и градини	По единично, на групи	Защитен вид	забранено събиране	-	-	-	Добиване по методи и средства на недопускащи увреждане на

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2016-2020 Г.

									находищата
5	Обикновена леска <i>Corylus avellana</i>	Подлес в дъбови и габърви гори	На петна	Не е защитен вид	за лични нужди	кори, листни и стъблени пъпки лист	40% 70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
6	Сребролистна липа <i>Tilia tomentosa</i>	Из паркове, покрай улици и пътища	По единично	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	цвят	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
7	Хвойна <i>Juniperus</i>	Сухи и скалисти места	По единично или на групи	Защитен вид	забранено събиране	-	-	-	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
8	Черен бяз <i>Sambucus nigra L.</i>	Влажни и сенчести места	По единично, на групи	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	цвят - 5 500 кг.	4 400 (80%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
9	Червена (кавказка) липа <i>Tullia rubra</i>	По сенчести стръмни склонове в смесените дъбови гори	По единично	Защитен вид	забранено събиране	-	-	-	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2016-2020 Г.

10	Черна елша	Покрай водоеми, от низините до долния планински пояс	По единично	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	-	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
Храсти, полухрасти и увивни растения									
11	Бръшлян <i>Hedera helix</i>	Гористи местности, в населени места	На петна	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	лист – 5 010 кг.	3 507 кг. (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
12	Лудо биле <i>Atropa belladonna</i>	По склонове (Местност „Ржана“)	По единично	Не е защитен вид	лични нужди	-	Допустимите за събиране количества се определят годишно	-	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
13	Малина <i>Rubus idaeus L.</i>	Из храсталаци, като подлес в широколистни гори, на територията на сечища, пожарища, край пътища	По единично или на групи	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	лист плод	70% 80%	1 година Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
14	Мащерка българска <i>Thymus longidentatus</i>	Тревисти места, пътища, храсталаци	На петна	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	стрък – 5 100 кг.	3 570 кг. (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
15	Мъждрян <i>Fraxinus ornus L.</i>	Из каменисти склонове	Самостоятелни съобщества	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	-	-	-	Добиване по методи и със средства

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2016-2020 Г.

									недопускащи увреждане на находищата
16	Обикновен дрян <i>Cornus mas L.</i>	Като подлес в дъбови гори; по храсталаци и скалисти склонове	По единично	Не е защитен вид	за лични нужди	плод	70%	Не е необходим	Добиване по методи и средства недопускащи увреждане на находищата
17	Обикновена леска <i>Corylus avellana</i>	На мястото на изсечени гори	самостоятелни съобщества (храсталаци)	Не е защитен вид	за лични нужди	плод	70%	Не е необходим	Добиване по методи и средства недопускащи увреждане на находищата
18	Обикновена шипка <i>Rosa canina</i>	Храсталаци, тревисти терени, покрай речни тераси и потоци	По единично, на групи	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	плод – 52 200 кг.	41 760 кг. (80%)	Не е необходим	Добиване по методи и средства недопускащи увреждане на находищата
19	Планинска чубрица <i>Satureja montana</i>	Върху сухи ерозирани храсталачни и каменисти места до 1 000 м. н. в.	-	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	стрък – 10 000 кг.	70%	Не е необходим	Добиване по методи и средства недопускащи увреждане на находищата
20	Смрадлика <i>Cotinus coggygia</i>	По сухи и каменисти почви из храсталаци и дъбови гори	На групи	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	лист – 15 000 кг.	10 500 кг. (70%)	1 година	Добиване по методи и средства недопускащи увреждане на находищата
21	Трънка <i>Prunus spinosa L.</i>	Синори, пасища, пустеещи места, край пътища	На групи	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	плод	80%	Не е необходим	Добиване по методи и средства недопускащи увреждане на находищата
22	Червен (обикновен) глог	Храсталаци и гори край	На групи	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	плод – 10 000 кг.	8 000 кг. (80%)	Не е необходим	Добиване по методи и средства

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2016-2020 Г.

	<i>Crataegus monogyna</i>	полски пътеки				цвят – 10 000 кг.	8 000 кг. (80%)	Не необходим	недопускащи увреждане на находищата
23	Червена боровинка <i>Vaccinium macrocarpon</i>	Камнеливи поляни, гори и пасища	-	Не е защитен вид	за лични нужди, стопански цели	плод	80%	Не необходим	Добиване по методи и средства недопускащи увреждане на находищата
24	Черен глог <i>Crataegus pentagyna</i>	Храсталаци, склонове	-	Не е защитен вид	за лични нужди, стопански цели	плод	80%	Не е необходим	Добиване по методи и средства недопускащи увреждане на находищата
Тревисти лечебни растения									
25	Алпийско плюскавиче <i>Silene alpina</i>	Камнеливи, варовити сипеи и ситноземи, в ксеротермичния дъбов пояс	-	Защитен вид	забранено събирането	-	-	-	Добиване по методи и средства недопускащи увреждане на находищата
26	Боасиеров жълт кантарион <i>Hypericum boissieri</i>	Сухи терени В ксеротермални дъбови гори	-	Защитен вид	забранено събирането	-	-	-	Добиване по методи и средства недопускащи увреждане на находищата
27	Бял равнец <i>Achillea millefolium</i>	Ливади, пасища, тревисти и каменисти места	-	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	стрък - 6 000 кг.	4 200 кг. (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и средства недопускащи увреждане на находищата
28	Божур червен <i>Paeonia peregrine Mill</i>	Гори, храсталаци, сухи камнеливи места	-	Под специален режим на опазване	за лични нужди	Допустимит е за събиране количества се	-	-	Добиване по методи и средства недопускащи увреждане на находищата

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2016-2020 Г.

						определят годишно ¹			
29	Бъзак <i>Sambucus ebulus</i>	Край пътища, потоци, канали	Плътни популации	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	плод – 50 кг.	35 кг. (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
30	Ванерова симфианда <i>Symphyantra wanneri</i>	Върху скални пукнатини	-	Защитен вид	забранено събирането	-	-	-	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
31	Великденче <i>Veronica</i>	Горски окраинни, под дъбове	На петна	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	стрък - 520 кг.	стрък (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
32	Ветрогон <i>Eringium campestre</i>	Покрай ниви и пасища, полски или полупланински ливади, храсталаци, край пътища и селища	Като бурен	Не е защитен вид	за лични нужди, стопански цели	корен	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
33	Вратига <i>Tanaceum vulgare</i>	Каменливи и тревисти места, храсталаци, покрай реки, потоци и пътища	-	Защитен вид, с ограничено ползване	ограничено ползване	-	-	-	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
34	Върбинка	Тревисти и	-	Не е	лични нужди,	стрък –	стъбло,	Не е	Добиване по методи и

¹ Определят се годишно със заповед на Министъра на околната среда и водите допустими за събиране количества (билки) от естествените им находища, извън територията на националните паркове

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2016-2020 Г.**

	<i>Verbena officinalis</i>	буренливи места		защитен вид	стопански цели	5 000 кг.	цветове, плод (70%)	необходим	със средства недопускащи увреждане на находищата
35	Грахова глушина <i>Vicia pisiformis</i>	Върху сиви и светлосиви горски почви, в просветлени гори	-	Защитен вид	забранено събиране	-	-	-	Добиване по методи и средства със средства недопускащи увреждане на находищата
36	Горска съсънка <i>Anemone sylvestris</i>	Сухи тревисти и каменливи места, предимно на варовик в равнините, предпланинските и планинските райони	-	Защитен вид	забранено събиране	-	-	-	Добиване по методи и средства със средства недопускащи увреждане на находищата
37	Горски слез <i>Malva sylvestris</i>	Тревисти и буренливи места, край пътища и огради	-	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	цвят – 600 кг. листа – 1 000 кг.	цвят, лист (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и средства със средства недопускащи увреждане на находищата
38	Девесил сибирски <i>Heracleum sibiricum L.</i>	Влажни и сенчести места	-	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	лист	70%	Не е необходим	Добиване по методи и средства със средства недопускащи увреждане на находищата
39	Дива мента <i>Mentha arvensis</i>	Покрай извори и заблатени места	-	Не е защитен вид	за лични нужди	лист	70%	Не е необходим	Добиване по методи и средства със средства недопускащи увреждане на находищата
40	Див джоджен (водна мента)	Влажни места, покрай реки и	-	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	лист	70%	Не е необходим	Добиване по методи и средства със средства

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2016-2020 Г.

	<i>Mentha aquatic L.</i>	канали							недопускащи увреждане на находищата
41	Див пелин <i>Artemisia absinthium L.</i>	Из храсталаци и като бурен край селища, пътища, необработвани места, край реките и др.	-	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	стрък	70%	Не е необходим	Добиване по методи и средства недопускащи увреждане на находищата
42	Дяволска уста <i>Leonurus cardiaca</i>	Тревисти и влажни места, покрай пътища	По единично, на групи	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	стрък – 5 000 кг.	4 000 кг. (80%)	Не е необходим	Добиване по методи и средства недопускащи увреждане на находищата
43	Еньовче същинско <i>Galium vernum</i>	Умерено сухи и умерено влажни поляни, ливади и пасища (под Веслеца)	На петна	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	стрък – 20 050 кг.	14 035 кг. (70%)	1 година	Добиване по методи и средства недопускащи увреждане на находищата
44	Есенен спиралник <i>Spiranthes autumnalis</i>	Богати, влажни до сухи почви в дъбовия пояс	-	Защитен вид	забранено събирането	-	-	-	Добиване по методи и средства недопускащи увреждане на находищата
45	Жаблек (Конски ребра) <i>Galega officinalis</i>	Изкопи, ровове, покрай канали, заблатени места, влажни ливади, храсталаци и гористи места до 1 300 м. н. в.	-	Не е защитен вид	за лични нужди	стрък	70%	Не е необходим	Добиване по методи и средства недопускащи увреждане на находищата
46	Жерардова урока <i>Vupleurum gerardi</i>	Сухи, тревисти и каменливи синори	-	Защитен вид	забранено събирането	-	-	-	Добиване по методи и средства недопускащи

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2016-2020 Г.**

									увреждане на находищата
47	Живовляк <i>Plantago</i>	Влажни и тревисти места, край пътища и насипи	-	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	-	лист (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и средства недопускащи увреждане на находищата
48	Жълт кантарион лечебен (Лечебна звъника) <i>Hypericum perforatum</i>	Сухи тревисти, каменисти и храсталачни местообитания	-	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	стрък – 50 600 кг.	35 420 кг. (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и средства недопускащи увреждане на находищата
49	Зайча сянка <i>Asparagus officinalis</i>	Ливади, храсталаци и гори	-	Не е защитен вид	за лични нужди	стрък	70%	Не е необходим	Добиване по методи и средства недопускащи увреждане на находищата
50	Златиста власатка <i>Festuca xanthina</i>	Върху недостъпни отвесни скали, находище над с. Зверино	-	Защитен вид	забранено събирането	-	-	-	Добиване по методи и средства недопускащи увреждане на находищата
51	Златна пръчица <i>Solidago virgaurea</i>	Из разредени гори, храсталаци, по скалисти и тревисти места	-	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	-	-	Не е необходим	Добиване по методи и средства недопускащи увреждане на находищата
52	Змийско мляко <i>Chelidonium</i>	Каменисти, сенчести и открити влажни места	-	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	стрък – 20 кг.	стрък (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и средства недопускащи увреждане на находищата
53	Иглика лечебна <i>Primula veris</i>	Храсталаци, гори и ливади	-	Под специален	за лични нужди	Допустимит е за	-	-	Добиване по методи и средства

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2016-2020 Г.

				режим на опазване и ползване		събиране количества се определят годишно			недопускащи увреждане на находищата
54	Казашка хвойна <i>Juniperus sabina</i>	Върху сухи планински склонове, в субалпийския пояс	-	Защитен вид	забранено събирането	-	-	-	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
55	Камшик лечебен <i>Agrimonia eupatoria</i>	Храсталаци, ливади, пасища и горски пътеки	-	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	стрък – 15 000 кг.	10 500 кг. (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
56	Келереров кентрантус <i>Kentranthus kellereri</i>	Върху варовити почви и сипеи, в пояса на дъбовите и букови гори	-	Защитен вид	забранено събирането	-	-	-	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
57	Кокиче – диво <i>Galanthus</i>	Поляни и храсталаци	-	Защитен вид	забранено събиране	-	-	-	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
58	Комунига жълта <i>Melilotus officinalis</i>	Тревисти влажни места, покрай реки и храсталаци	като плевел	Не е защитен вид	за лични нужди	стрък	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
59	Копитник <i>Asarum europeum L.</i>	Свежи и богати месторастения в буковия пояс	по единично	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	корен, коренище	70%	2 години	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2016-2020 Г.**

									находищата
60	Коприва обикновена <i>Utrica dioica</i>	Влажни и богати почви	на петна	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	лист – 10 100 кг.	7 070 кг. (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и средства със недопускащи увреждане на находищата
61	Крапфиев лазерпициум <i>Laserpitium krapfii</i>	По скалисти склонове, каменливи, тревисти места в буковия и иглолистен пояс	-	Защитен вид	забранено събирането	-	-	-	Добиване по методи и средства със недопускащи увреждане на находищата
62	Кукуряк миризлив <i>Helleborus odorus</i>	Храсталаци, поляни	-	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	корени – 20 кг.	14 кг. (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и средства със недопускащи увреждане на находищата
63	Кълбест салеп <i>Orchis globosa</i>	Ливади, храсталаци	-	Защитен вид	забранено събирането	-	-	-	Добиване по методи и средства със недопускащи увреждане на находищата
64	Лайка <i>Asteracea</i>	Ниви (местност „Гладно поле“ над с. Цаконица)	На групи, на петна	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	цвят – 2 010 кг.	1 407 кг. (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и средства със недопускащи увреждане на находищата
65	Лечебен ранилист <i>Betonica officinalis</i>	Храсти и редки гори	-	Под специален режим на опазване и ползване	за лични нужди	Допустимите за събиране количества се определят годишно	-	-	Добиване по методи и средства със недопускащи увреждане на находищата

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2016-2020 Г.

66	Лечебна ружа <i>Althaea officinalis</i>	Покрай реки, блата, по влажни тревисти места	-	Защитен вид	забранено събиране	Забранено събирането на билки от лечебното растение от естественот о му находище	-	-	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
67	Маслиноподобно бясно дърво <i>Daphne oleoides</i>	Върху варовици, скални каменливи места в субалпийския пояс	-	Защитен вид	забранено събирането	-	-	-	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
68	Маточина <i>Melissa officinalis</i>	Храсталаци и влажни места, край пътища	На петна	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	стрък – 25 050 кг.	17 535 кг. (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
69	Мащерка българска <i>Thymus longidentatus</i>	Ливади („Трънливите поляни“ над с. Кален)	На групи	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	стрък – 5 200 кг.	3 640 кг. (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
70	Мразовец, Кърпикожух, Есенен минзухар <i>Colchicum autumnale</i>	влажни тревисти места, ливади, пasiща, поляни, храсталаци	-	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	плодове, семена	70%	2 години	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
71	Мъжка папрат <i>Dryopteris filix mas L.</i>	Влажни сенчести , богати месторастения в буковите и дъбовите пояси	По единично	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	-	корени, коренища, грудки и луковици (40%)	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2016-2020 Г.

72	Нежен микропирум <i>Micropyrum tenellum</i>	Върху пясъчливи и каменливи канелени горски почви, между с. Зверино и гара Черепиш	По единично или на малки групи	Защитен вид	забранено събирането	-	-	-	Добиване по методи и средства недопускащи увреждане на находищата
73	Обикновен здравец <i>Geranium mecorrhizum</i>	Влажни сенчести, скалисти и каменисти места	На петна	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	Листа/цветове/коренища – 100 кг.	70 кг. (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и средства недопускащи увреждане на находищата
74	Обикновена мента (джоджен) <i>Mentha spicata complex</i>	Влажни, тревисти места, покрай реки и блата	На петна	Не е защитен вид	за лични нужди, стопански цели	стрък, лист	70%	Не е необходим	Добиване по методи и средства недопускащи увреждане на находищата
75	Обикновен пелин <i>Artemisia vulgaris</i>	Изоставени и затревени терени	На петна	Не е защитен вид	за лични нужди, стопански цели	стрък	70%	Не е необходим	Добиване по методи и средства недопускащи увреждане на находищата
76	Обикновен риган <i>Origanum vulgare</i>	Храсталаци, разредени гори и горки поляни	-	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	стрък – 25 530 кг.	17 871 кг. (70%)	Не е необходим	Добиване по методи и средства недопускащи увреждане на находищата
77	Панчичева пищялка <i>Angelica pancicii</i>	Влажни сенчести места, край потоци в буковия и иглолистния субалпийски пояс	-	Защитен вид	забранено събирането	-	-	-	Добиване по методи и средства недопускащи увреждане на находищата

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2016-2020 Г.

78	Пача трева <i>Polygonum aviculare L.</i>	Сухи местообитания	-	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	-	стъбло, лист	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
79	Полски хвощ <i>Equisetum arvense</i>	По напоителните и отводнителните канали, изкопите, насипите, покрай жп линии	-	Не е защитен вид	за лични нужди, стопански цели	стрък	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
80	Риган син <i>Origanum vulgare</i>	Храсталаци и сечища, по каменливи места и по ливадите	-	Не е защитен вид	за лични нужди	стрък	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
81	Розов божур <i>Paeonia masculata</i>	Върху свежи почви в дъбовия и буковия пояс	-	Защитен вид	забранено събирането	-	-	-	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
82	Синя жлъчка грапавоплодна <i>Cichorium intybus</i>	Ливади, изоставени и буренливи места	-	Не е защитен вид	за лични нужди	цвят	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
83	Синя тинтява <i>Gentiana cruciata L.</i>	Каменисти, тревисти и храсталачни места	-	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	стрък, корен	70%	4 години	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
84	Хилядолетен морач <i>Oenanthe millefolia</i>	Сухи тревисти места, по покрайнините на	-	Защитен вид	забранено събирането	-	-	-	Добиване по методи и със средства недопускащи

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2016-2020 Г.

		горите							увреждане на находищата
85	Циклама <i>Cyclamen coum</i>	Сенчести места с дълбоки и богати почви в смесените дъбови гори	-	Защитен вид	забранено събирането	-	-	-	Добиване по методи и средства недопускащи увреждане на находищата
86	Червен кантарион <i>Centaury</i>	Сухи тревисти и каменливи места, ливади и горски поляни	По единично	Под специален режим на опазване и ползване	лични нужди, стопански цели	стрък – 10 000 кг.	70%	Не е необходим	Добиване по методи и средства недопускащи увреждане на находищата
87	Шапиче <i>Alchemilla vulgaris complex</i>	Влажни планински ливади	-	Под специален режим на опазване и ползване	лични нужди, стопански цели	стрък – 3 100 кг.	70%	Не е необходим	Добиване по методи и средства недопускащи увреждане на находищата

Източник: Общинска администрация – Мездра, ДГС - Мездра

III. Анализ на дейностите за опазване на екосистемите и ресурсите от лечебни растения, за осигуряване на устойчивото им ползване

Ползването на лечебните растения и техните ресурси включва:

- 1/ събирането на билки от диворастящи и култивирани лечебни растения;
- 2/ придобиването на билки за първична обработка или преработка;
- 3/ събирането на генетичен материал от диворастящи лечебни растения за култивиране, за опазване при условия извън естествената среда на лечебните растения или за възстановяване на други места в природата.

Събирането на билки от естествените находища на лечебни растения се извършва съобразно изискванията на Закона за лечебните растения и настоящата програма.

Ползването на лечебните растения, представляващо стопанска дейност, се извършва въз основа на разрешително за ползване, издадено по реда на Закона за лечебните растения. Разрешително не се изисква при събиране на билки за лични нужди от земи, гори и водни обекти - общинска собственост. Разрешително не се изисква и когато лечебните растения са култивирани от собственици или ползватели на земи, гори или водни обекти, освен когато са култивирани от общината. Разрешителното задължително придружава събраните билки до и в билкозаготвителния пункт и складовете към него.

Съгласно чл. 22 от Закона за лечебните растения разрешително за ползване на лечебните растения се издава от:

1. директора на държавното горско стопанство или на държавното ловно стопанство в определения им териториален обхват - когато ползването е от горски територии - държавна собственост, както и за такива, предоставени им за управление въз основа на договор - след заплащане на такса в държавното горско стопанство или в държавното ловно стопанство;

2. кмета на общината, когато ползването е от:

а) земеделски земи от поземления фонд и такива, включени в строителните граници на населените места - общинска собственост, след заплащане на такса в общината;

б) територии в строителните граници на населените места - общинска собственост, независимо от предназначението им, след заплащане на такса в общината;

в) земеделски земи от поземления фонд - частна собственост; разрешително се издава на собственика/арендатора или упълномощено от него лице, без заплащане на такса с възможност за преотстъпването му на трети лица - възмездно или безвъзмездно, при свободно договаряне;

3. областния управител, когато ползването е от земеделски земи - държавна собственост, в границите на населените места и в поземления фонд, след заплащане на такса в областната администрация;

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2016-2020 Г.**

4. директора на дирекцията на националния парк, когато ползването е от териториите и акваториите на националните паркове, след заплащане на такса в съответната дирекция;

5. лице с висше лесовъдско образование, оправомощено от кмета на съответната община и регистрирано в публичния регистър за упражняване на лесовъдска практика - за горските територии - общинска собственост, след заплащане на такса в общината, както и за такива, предоставени на общината за управление въз основа на договор;

6. лице с висше лесовъдско образование, регистрирано в публичния регистър за упражняване на лесовъдска практика - за горски територии, за което горско сдружение е сключило договор;

7. лице с висше лесовъдско образование, регистрирано в публичния регистър за упражняване на лесовъдска практика - за горските територии извън посочените в т. 1 и 5, за които собственикът има сключен договор за конкретния имот.

Съгласно чл. 24, ал. 1 от Закона за лечебните растения таксите за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти - държавна собственост, се определят с тарифа, одобрена от Министерския съвет. Таксите за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти - общинска собственост, се определят от съответните общински съвети в размер не по-голям от размера на таксите по ал. 1.

Таксите постъпват в бюджета на общината и се изразходват за: плановите документи; дейности по поддържането и възстановяването на лечебни растения и техните находища; научни изследвания и наблюдение на лечебните растения; изграждане и поддържане на специализираните карта, регистър и информационна система за лечебните растения; култивиране и преработка на лечебните растения; обучение, издаване на образователни материали, провеждане на конференции по лечебни растения; други дейности, свързани с управлението и контрола Закона за лечебните растения.

Позволителното за ползване се издава на билкозаготвител - юридическо лице, или на физическо лице, което събира билки за продажба или генетичен материал от лечебни растения, и определя: вида на ползването; разрешеното количество билки или генетичен материал по видове морфологични части; района или конкретното находище; начина на ползване; срока на ползване; други условия, свързани с опазване на находището; лицата, извършващи ползването, ако те са различни от титуляра на позволителното.

Позволителното се издава преди осъществяване на ползването.

При издаването на позволителни на територията на Община Мездра се осъществява контрол по отношение на:

- Уведомяване на РИОСВ - Враца за организираните билкозаготвителни пунктове и складове за билки до започване на дейността в тях от съответния билкозаготвител;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2016-2020 Г.

- Водене на книга за изкупените, реализираните и наличните количества билки, регистрирана в РИОСВ - Враца;
- Периодични проверки на наличните или намиращите се в процес на първична обработка билки и на необходимата документация;
- Спазване на законоустановения срок - до 31 януари за представяне в РИОСВ - Враца обобщена информация за изкупените, обработените и реализираните през предходната година билки, както и за складовите наличности;
- Водене на регистър на издадените позволителни за ползване на лечебни растения на територията на Община Мездра;
- Изпълнение задълженията на всеки ползвател на лечебни растения след приключване и по време на ползването им;
- Отнемане на позволителното за ползване със заповед на кмета на Общината, при настъпило увреждане или унищожаване на находищата на лечебни растения в резултат от дейността на титуляра на позволителното за ползване.

По данни на общинска администрация - Мездра за периода 2010-2015 г. са издадени 5 бр. позволителни за ползване на лечебни растения на територията на общината (позволителните са издадени за събиране на цветове от липа).

При издаване на позволителните са спазени следните условия:

- ✓ Период за ползване: Листа – преди цъфтеж. Цветове – в началото на цъфтежа или при пълен цъфтеж;
- ✓ Начин на ползване: Листа – чрез отрязване на целите облистени стъбла и последващо отделяне на листата. Цветове – чрез откъсване или отрязване на целите съцветия;
- ✓ Препоръчителни инструменти: режещи инструменти /ножици, сърп, нож/ - да бъдат без ръжда по режещите повърхности;
- ✓ Изисквания за опазване на находището: да не се допуска увреждане на други части на растенията и други растения. Да не се чупят и кършат безразборно клоните на дърветата.

Ползвателят на позволителното за ползване на лечебни растения е длъжен да:

- ✓ Да не се допуска ползване на лечебните растения по начини и със средства, водещи до увреждане или унищожаване на находищата;
- ✓ Да не допуска ползване на защитени от закона лечебни растения;
- ✓ Да почиства прилежащите територии след приключване на ползването;
- ✓ След изтичането на посочените в позволителното срокове да не се разпорежда с останалите не добити лечебни растения, които заедно със заплатените такси остават за общината;
- ✓ При извършване на ползването да носи винаги в себе си разрешителното.

Съгласно Заповед №РД – 115/13.02.2015 г. на Министъра на околната среда и водите на основание на чл. 10., ал. 1, 2 и 3 от Закона за лечебните растения са определени допустими за събиране от естествените находища, извън територията на

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2016-2020 Г.**

националните паркове, количества от следните видове билки: Божур червен (*Paeonia peregrina* Mill.), Зърнастец елшовиден (*Frangula alnus* Mill.), Иглика лечебна (*Primula veris* L.), Катарника, пелин бял (*Artemisia alba* Turra), Лазаркиня, еньовче ароматно (*Galium odoratum* (L.) Scop.), Лудо биле, старо биле (*Atropa belladonna* L.), Ранилист лечебен (*Betonica officinalis* L.), Решетка безстъблена (*Carlina acanthifolia* All.), Тлъстига лютива, жълто прозориче (*Sedum acre* L.), Трън кисел (*Berberis vulgaris* L.), Шапиче (*Alchemilla vulgaris* complex). За територията на област Враца за 2015 г. допустими за събиране са следните видове и количества от горепосочените билки: Божур червен (цвят – 500 кг.), Иглика (цвят – 500 кг.), Ранилист лечебен (стрък – 1 000 кг.).

Със заповедта на Министъра на околната среда и водите се забранява събирането в националните паркове на горепосочените видове лечебни растения. Забранява се и разпределението на билки от горепосочените видове лечебни растения на билкозаготовителни пунктове, които не отговарят на изискванията на Наредба №5 от 19.07.2004 г. на МЗ, обн. ДВ, бр. 85 от 28.09.2004 г.

На територията на цялата страна е забранено събирането на билки от следните видове лечебни растения от естествените им находища: Бенедиктински трън, пресечка (*Chicus benedictus* L.), Волски език (*Phyllitis scolopendrium* (L.) Newm.), Горицвет пролетен (*Adonis vernalis* L.), Дилянка лечебна, валериана (*Valeriana officinalis* L.), Залист бодлив (*Ruscus aculeatus* L.), Изтравниче, страшниче (*Asplenium trichomanes* L.), Исландски лишей (*Cetraria islandica* (L.) Ach.), Исоп лечебен (*Hyssopus officinalis* L. ssp. *aristatus*), Какула едрочветна (*Salvia tomentosa* Mill.), Копитник (*Asarum europaeum* L.), Мечо грозде (*Arctostaphylos uva-ursi* (L.) Spreng), Момина сълза (*Convallaria majalis* L.), Оман бял (*Inula helenium* L.), Папаронка жълта, жълт мак (*Glaucinum Flavum* Crantz), Пелин сантонитов (*Artemisia santonicum* L.), Пирински/Мурсалски/Алиботушки чай (*Sideritis scaedica* Grisb.), Пищялка панчичева (*Angelica pancici* Vand), Плаун бухалковиден (*Lycopodium clavatum* L.), Риган бял (*Origanum vulgare* L. Ssp. *Hirtum* (Link) *letsvaart*), Ружа лечебна (*Althaea officinalis* L.), Салеп (*Orchis sp. diversa*), Смил жълт (*Helichrysum arenarium* (L.) Moech.), Хуперция иглолистна, плаун обикновен (*Huperzia inundata* (L.) Bernh = *L. selago*), Цистозира (*Cystoseira barbata* (Good et Vood) Ag.).

Посочените в заповедта на Министъра на околната среда и водите ограничения и забрани не се отнасят за количествата билки, събирани за лични нужди.²

По данни от доклада на РИОСВ – Враца за състоянието на околната среда за 2014 г. отделни видове диворастящи лечебни растения се поставят под специален

² Съгласно Закона за лечебните растения **билки за лични нужди** са количества билки в свежо състояние, събрани от едно лице в рамките на един ден, както следва: корени, кореница, луковици или грудки - до 1 кг; стръкове - до 2 кг; листа - до 1 кг; кори - до 0,5 кг; цветове - до 0,5 кг; семена - до 0,1 кг; плодове - до 10 кг; пъпки - до 0,5 кг; талус - до 1 кг.

режим на опазване и ползване, когато биологичното разнообразие или ресурсите им проявяват трайна тенденция към намаляване. Във Врачанска област това са: червен божур, лечебна иглика, лазаркиня, лудо биле, лечебен ранилист и шапиче. Запазва се интереса на билкозаготвителите към лечебните растения поставени под специален режим на опазване и ползване и разрешени за събиране от естествените им находища на територията на РИОСВ – Враца. Съгласно Закона за лечебните растения в РИОСВ – Враца се събра комисия с представители на общините държавни горски стопанства и РДГ – Берковица за разпределение на отпускнатите квоти от лечебни растения. На територията на община Мездра към края на 2014 г. има 4 билкозаготовителни пункта.

IV. Приоритетни мерки за опазване на ресурсите и разнообразието на лечебните растения, включително на редки или застрашени от изчезване видове

Лечебните растения в естествените им находища се опазват от увреждане и унищожаване с цел осигуряване на устойчивото им ползване.

Опазването на лечебните растения е система от мерки и дейности, целящи запазването на биологичното разнообразие на лечебните растения и на техните ресурси. То включва поддържането и съхраняването на екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации на видовете. Опазването на лечебните растения е насочено към биологичните им ресурси в естествената им среда, включително към генетичните ресурси, отделните екземпляри растения, популациите на видовете и екосистемите, включващи популацията.

За изпълнение целите на ПООС 2015-2020 г. ще бъдат предприети следните мерки:

- Осъществяване на контрол за недопускане на ползване на лечебни растения по начини и със средства, водещи до увреждане или унищожаване на находищата;
- Запознаване на жителите на общината чрез кметовете на кметства със заповедите на Министъра на околната среда и водите, относно специалния режим на опазване и ползване на лечебните растения през съответната година и осъществяване на контрол по нейното изпълнение;
- Запознаване на ползвателите на лечебни растения с техните задължения и отговорности;
- Предоставяне на собствениците и ползвателите на земеделски земи на наличната информация за лечебните растения на територията на общината, за пригодността на земята за отглеждането им, както и информация за задълженията и препоръките относно земеползването, включително използване на екологосъобразни технологии за отглеждане, свързани с лечебните растения в общината;
- Даване на указания, относно начина на ползване на лечебните растения на територията на Община Мездра, както и правилата и изискванията за събиране на

- билки или генетичен материал от лечебни растения, регламентирани с наредбата по чл. 27 от Закона за лечебните растения;
- Определяне на режим за ползване на находищата при наличие на увреждане на същите;
 - Предписания към собствениците на земи, гори, води или водни обекти, около които има находища на лечебни растения, недопускане увреждането на естествените находища при използването на пестициди и минерални торове;
 - Забраняване ползването на лечебните растения по начини и със средства, които водят до увреждане на находищата им, намаляване на техните ресурси, затруднено възстановяване на популациите им или намаляване на тяхното биологично разнообразие, както и в нарушение на наредбата по чл. 27 от Закона за лечебните растения;
 - Участие на обществеността по вземането на решения, във връзка с опазването на лечебните растения на територията на общината;
 - Недопускане на палене на стърнища и предотвратяване на горски пожари.

V. Избор и регламент на територии, които не са защитени, но изискват подходящо управление с цел устойчиво ползване на лечебните растения в тях

На територията на Община Мездра се намират следните защитени територии по смисъла на Закона за защитените територии: част от природен парк „Врачански Балкан“, природна забележителност „Новата пещера“, природна забележителност „Пещера Говедарника“ и природна забележителност „Ритлите“. Защитени територии по Директивата за местообитанията са защитена зона BG 0000166 „Врачански Балкан“, защитена зона BG 0001014 „Карлуково“, защитена зона BG 0001042 „Искърски пролом – Ржана“ и защитена зона BG 0000601 „Каленска пещера“, а по Директивата за птиците - защитена зона BG 0002053 „Врачански Балкан“ и защитена зона BG 0000332 „Карлуковски карст“.

Опазването на лечебните растения, находящи се в тези територии и зони се извършва съобразно разпоредбите на Закона за биологичното разнообразие, Закона за лечебните растения, както и заповедите на МОСВ.

VI. Предложения за разработване на местни нормативни актове за начините на земеползване съобразно изискванията на нормативните актове и плановете документи от по-висока степен

В Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на община Мездра (приета с Решение №440 по Протокол №27/28.11.2013 г. на Общински съвет – Мездра, посл. изм. и допълн. с Решение №777 по Протокол №49/25.06.2015 г.), както и приложенията към нея, са определени начините за земеползване и издаване на разрешително за ползване на лечебни растения, лицата,

***ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2016-2020 Г.***

на които се издават, както и таксите, които се заплащат за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти – общинска собственост.

Към настоящия момент няма предложения за тяхната актуализация и е целесъобразно тази информация да остане в настоящата Наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на общината.